

International Educational Corporation
National University “Odesa Law Academy”

INNOVATION AND INTERNATIONALISATION IN HIGHER EDUCATION

**PROCEEDINGS
of the British–Ukrainian Conference**

*London,
16 October 2025*

ІННОВАЦІЇ ТА ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

**МАТЕРІАЛИ
британсько-української конференції**

*м. Лондон,
16 жовтня 2025 року*

Odesa
“Yurydychna Literatura”
2025

UDC 378(410:477)(063)

I-64

Edited by **S. V. Kivalov**, Doctor of Law, Professor, Academician

Executive Editor: **D. A. Minchenko**

Innovation and Internationalisation in Higher Education : proceedings of the British-Ukrainian Conference (London, 16 October 2025) = Інновації та інтернаціоналізація у вищій освіті : матеріали британсько-української конференції (Лондон, 16 жовтня 2025 року) / edited by S. V. Kivalov ; executive editor D. A. Minchenko ; International Education Corporation ; National University “Odesa Law Academy”. — Odesa : Yurydychna Literatura, 2025. — 520 p.

ISBN 978–966–419–457–7

The proceedings of the British-Ukrainian Conference “*Innovation and Internationalisation in Higher Education*” are devoted to the development of joint educational and research initiatives, strengthening academic mobility, and promoting the exchange of experience between the academic communities of both countries. They also highlight the creation of new formats of cooperation in the fields of research, technology, and innovation. The implementation of British educational practices and international standards serves as a key factor in reforming the higher education system of Ukraine, contributing to its modernisation and successful integration into the European and global educational and research space.

UDC 378(410:477)(063)

Матеріали британсько-української конференції «*Інновації та інтернаціоналізація у вищій освіті*» присвячені розвитку спільних освітніх і наукових ініціатив, посиленню академічної мобільності, обміну досвідом між науково-педагогічними спільнотами двох країн, а також створенню нових форматів взаємодії у сфері досліджень, технологій та інновацій. Застосування британських освітніх практик і міжнародних стандартів є важливим чинником реформування системи вищої освіти України, сприяючи її модернізації та успішній інтеграції в європейський та міжнародний освітній і науковий простір.

The materials are published in the authors' editions.

The authors bear full responsibility for the quality, accuracy, and originality of their contributions.

© International Educational Corporation, 2025

© National University “Odesa Law Academy”, 2025

ISBN 978–966–419–457–7

наук-практ. конф., Харків, 16–19 листопада 2010 р. Харків : Вид.-во НУА, 2010. С. 163–164.

4. Про затвердження Порядку реалізації права на академічну мобільність: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579–2015-п#Text>

Фасій Б. В.

кандидат юридичних наук, доцент,
декан факультету судового та міжнародного права,
доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

**ДОСЛІДНИЦЬКІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ**

У добу стрімкого розвитку цифрових технологій, коли знання стають головним ресурсом розвитку, здатність здобувачів освіти проводити якісні наукові дослідження перетворюється на одну з ключових умов їх професійної успішності. У зв'язку з цим відбувається переосмислення ролі наукових досліджень, способів отримання, опрацювання та поширення знань. Цифрові технології відкривають широкі можливості для доступу до світових наукових ресурсів, аналітичних платформ, баз даних, репозитаріїв, штучного інтелекту, які значно розширюють потенціал дослідника. При цьому вони вимагають від здобувачів освіти нових умінь — критично оцінювати інформацію, працювати з великим масивами даних, дотримуватись принципів академічної доброчесності в цифровому середовищі та ефективно застосовувати технологічні інструменти у своїй науковій діяльності.

Разом із тим цифровізація породжує низку викликів, серед яких — інформаційне перевантаження, ризики маніпуляції даними, проблеми забезпечення наукової етики та кібербезпеки. Тому розвиток дослідницьких компетентностей у здобувачів освіти має відбуватись не лише через опанування технічних навичок, а й через формування критичного мислення, аналітичної культури, уміння працювати у міждисциплінарному середовищі.

Мерзликін О. пропонує розуміти поняття «дослідницька компетентність» як особистісне утворення, що проявляється в готовності та здатності до здійснення дослідницької діяльності та включає в себе когнітивний, праксеологічний, аксіологічний та соціально-поведінковий компоненти [5, с. 82]. На думку М. Головань та В. Яценко, дослідницька компетентність — це цілісна інтегративна характеристика особистості, що поєднує систему наукових знань, сформовані вміння,

навички, досвід дослідницької діяльності, ціннісні орієнтації та індивідуально-психологічні риси, виявляючись у готовності та здатності здійснювати науковий пошук з метою здобуття нових знань. Вона передбачає використання методів наукового пізнання, творчого підходу до постановки цілей, планування, прийняття рішень, а також до аналізу та оцінювання результатів дослідницької діяльності [4, с. 59].

Погоджуючись із науковцями, можемо додати, що дослідницька компетентність є динамічним утворенням, яке формується в процесі безперервного професійного та особистісного розвитку. Вона забезпечує здатність особи не лише відтворювати відомі наукові підходи, а й критично осмислювати наявні знання, генерувати нові ідеї, інтегрувати міждисциплінарні методи та здійснювати саморефлексію результатів власної діяльності. Така компетентність виступає фундаментом наукової культури особистості, визначає її здатність до інноваційного мислення, адаптації до змін наукового середовища та ефективної комунікації в академічному просторі.

Класифікація дослідницьких компетентностей має конкретно визначену операційну структуру:

- когнітивна (наукове мислення, формулювання гіпотез, теоретична рефлексія);
- аналітична (методи обробки даних, статистичний апарат, робота з «великими даними»);
- інформаційна (пошук, оцінка, верифікація та управління джерелами інформації, наукометрія);
- комунікативна (написання наукових текстів, презентація результатів, робота в міждисциплінарних командах, відкриті наукові практики);
- етична та професійна (дотримання академічної доброчесності, етичні стандарти у роботі з даними та людьми).

Методологічні підходи до розвитку дослідницьких компетентностей поєднують кілька взаємодоповнювальних парадигм. Компетентнісний підхід фокусується на результатах навчання — формуванні вимірюваних компетенцій і відповідних критеріїв оцінювання; він дозволяє планувати навчальні траєкторії й модулі, зорієнтовані на практичну готовність до наукової діяльності. Системний підхід трактує дослідницьку підготовку як взаємопов'язану екосистему (курси, наукові гуртки, цифрові ресурси). Окремо сучасна література виокремлює «цифрово-гуманістичний» (digital-humanistic) вимір — інтеграцію цифрових навичок (управління даними, верифікація джерел, використання ШІ-інструментів) із критичною рефлексією щодо етики, упереджень та соціальних наслідків цифрових технологій у науці. Практичні дослідження з інтеграції компетентнісного та проблемно/кейс-орієнтованого навчання, а також великі огляди цифро-

вих компетенцій у вищій освіті надають емпіричну підтримку ефективності спільних підходів.

Цифровізація освіти і науки докорінно трансформує саму природу дослідницької діяльності, змінюючи не лише методи, але й епістемологічні засади створення знань. У добу цифрових технологій, штучного інтелекту та відкритої науки дослідницька компетентність здобувачів вищої освіти набуває нового змісту, поєднуючи класичні методологічні засади з цифровими навичками, критичним мисленням та етичним усвідомленням використання технологій. За визначенням Європейської комісії, цифрова компетентність охоплює здатність ефективно, безпечно й критично використовувати цифрові технології у навчанні та дослідженнях. Водночас наголошують, що у сфері дослідницької підготовки йдеться не лише про інструментальне володіння технологіями, а про інтеграцію цифрових практик у наукове мислення, що передбачає зміну самого підходу до отримання і перевірки знань [1, с. 544].

Поява цифрових платформ, наукометричних систем, відкритих баз даних і штучного інтелекту суттєво розширила інструментарій сучасного дослідника. Здобувачі можуть проводити емпіричні дослідження онлайн, використовувати аналітичні сервіси для обробки даних, здійснювати візуалізацію результатів та публікувати свої роботи у відкритому доступі. Як відзначає UNESCO у «Recommendation on Open Science», цифрові інструменти сприяють демократизації знань, але одночасно підвищують вимоги до етики досліджень та прозорості методів дослідження [2]. Українські дослідники також підкреслюють, що цифровізація освіти створює потребу у формуванні дослідницьких компетентностей нового типу, а також необхідно зосередити увагу на підвищенні цифрової компетентності педагогічних та науково-педагогічних працівників за допомогою створення та запровадження цілеспрямованих програм підготовки та підвищення кваліфікації [6, с. 88]. Саме тому формування дослідницьких компетентностей у цифрову епоху розглядається як ключова умова модернізації вищої освіти, оскільки саме здатність майбутніх науковців критично й відповідально використовувати цифрові технології визначає рівень наукового розвитку та інтеграцію України до глобального освітньо-наукового простору.

Цифрові навички сьогодні є невід’ємною частиною дослідницької компетентності у сфері вищої освіти. В першу чергу це інформаційна грамотність: здобувачі освіти повинні вміти ефективно збирати, критично аналізувати оцінювати та верифікувати інформацію з різних цифрових джерел — це особливо важливо в умовах «великих даних» (big data), коли обсяг інформації може бути надзвичайно великим. Також це включає навички роботи з цифровими репозиторіями, ана-

літичними платформами, базами даних та наукометричними інструментами: вміння не лише зчитувати, а й інтерпретувати дані, виявляти кореляції, тренди, будувати моделі — усе це істотно розширює науковий потенціал дослідника.

Критичне мислення в цифрову епоху набуває особливо важливого значення. Це явище означає не лише аналіз наукового тексту або інформації, а в тому числі здатність ставити під сумнів автоматично згенеровану інформацію, перевіряти правдивість даних та розпізнавати будь-які маніпуляції інформацією. У контексті досліджень це означає, що особа, яка здійснює наукову діяльність, має не лише спиратись на технології, але й розуміти та оцінювати їхні обмеження.

Крім того, впровадження ШІ в наукову діяльність викликає ряд дискусійних питань щодо порушення принципів академічної доброчесності, авторства, відповідальності за зміст тексту, створеного штучним інтелектом, та інші. Водночас науковці наголошують на необхідності впровадження закладами освіти політик контролю за дотриманням принципів академічної доброчесності при використанні ШІ, а також впровадження механізмів боротьби зі зловживанням ШІ-інструментами [7, с. 9].

Щодо формування дослідницьких компетентностей у сфері вищої освіти: одним із ключових підходів є інтеграція цифрових модулів у навчальні програми — курси з цифрової літератури, аналізу даних, ШІ-грамотності. У фаховій підготовці здобувачів освіти використання ШІ вже розглядають як частину компетентнісної підготовки, описуючи практичні аспекти залучення ШІ під час навчання у закладах вищої освіти [3, с. 155].

Ще один напрям — це підвищення цифрової грамотності через дослідницькі проекти: створення міні-досліджень, тематичних наукових гуртків, колаборації технічних та інших спеціальностей задля розуміння особливостей роботи штучного інтелекту та його можливостей в конкретних сферах суспільних відносин. Вищевказані заходи не лише дадуть можливість здобувачам освіти отримати теоретичні знання, але й навчать застосовувати їх у «живих» дослідженнях.

Список використаних джерел

1. Simakhova A., Artyukhov A. The Potential of Higher Education Digitalization in Central and Eastern Europe. AET 2021. *Myroslav I. Zhaldak Symposium on Advances in Educational Technology*. P. 542–553. URL: <https://www.scitepress.org/Papers/2021/120659/120659.pdf>
2. UNESCO Recommendation on Open Science. URL: <https://www.unesco.org/en/open-science/about?hub=686>
3. Гарань Н., Осика М., Мяофен Л. Практичні аспекти використання технологій штучного інтелекту під час фахової підготовки здобувачів закладу

- вищої освіти. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2024. № 1 (105). С. 151–162. URL: <https://gnvp.ddpu.edu.ua/article/view/306951>
4. Головань М. С., Яценко В. В. Сутність та зміст поняття «дослідницька компетентність». *Теорія та методика навчання фундаментальних дисциплін у вищій школі*. Кривий Ріг: Видавничий відділ НМетАУ, 2012. Вип. VII. С. 55–62.
 5. Мерзликін О. Наступність та неперервність формування дослідницьких компетентностей старшокласників та студентів у навчанні фізики. *Наукові записки Кіровоградського ДПУ ім. В. Винниченка*. Кіровоград, 2014. Вип. 6, ч. 2. С. 81–86.
 6. Морзе Н. Якою має бути цифрова компетентність вчителів у галузі використання штучного інтелекту / Морзе Н. В., Бойко М. А., Струтинська О. В., Смирнова-Трибульська Є. В. *Open educational e-environment of modern University*. 2024. № 16. С. 76–91. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/50704/2/Nataliia_Morze_Mariia_Boiko_Oksana_Strutynska_Eugenia_Smyrnova_Trybulska.pdf
 7. Скоробогатова О. В., Суліма Л. В. Сучасні підходи до забезпечення академічної доброчесності у закладах вищої освіти в епоху використання штучного інтелекту. *Академічні візії*. 2025. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1733>

Форманюк В. В.

кандидатка юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри міжнародного та європейського права,
Національний університет «Одеська юридична академія»

НЕОБХІДНІСТЬ АДАПТАЦІЇ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ У КОНТЕКСТІ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

Післявоєнна відбудова України — це не тільки процес фізичного відновлення інфраструктури, а ще й глибока соціально-економічна трансформація, що потребує якісно нового кадрового та інтелектуального потенціалу. Вища освіта, як стратегічний ресурс держави, визначає здатність суспільства не тільки відновити зруйноване, а і побудувати нову, конкурентоспроможну економіку сталого розвитку та людського капіталу. В умовах трансформації ринку праці, цифровізації та європейської інтеграції постає нагальна потреба адаптації освітніх програм до викликів відбудови, сталого розвитку та соціальної згуртованості.

Повномасштабна війна призвела до руйнування освітніх закладів, масового переміщення педагогічних кадрів і порушення освітнього процесу у більшості регіонів України. Освіта стала одночасно жертвою і рушієм відновлення. У цій ситуації заклади вищої освіти (ЗВО)